

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในปัจจุบันเน้นให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากผู้เรียนจะมีความรู้ในตัวภาษาแล้ว ยังต้องมีความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาอีกด้วย เพื่อให้สามารถสื่อความหมายได้อย่างถูกต้อง ดังที่ สุกัทร อักษรานุเคราะห์ (2532) กล่าวว่าภาษาและวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์กัน โดยที่ภาษาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมซึ่งไม่สามารถแยกออกจากกันได้ มนุษย์ใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารและถ่ายทอดให้วัฒนธรรมดำรงอยู่ ด้วยเหตุนี้การใช้ภาษาในการสื่อสารนอกจากจะต้องใช้ความรู้ทางกฎเกณฑ์ไวยากรณ์แล้ว ผู้เรียนจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคม ควบคู่ไปกับความรู้ทางลักษณะของข้อความ ในการตีความและเลือกใช้ถ้อยคำให้เหมาะสมกับบริบทที่ต่างกันไป จึงกล่าวได้ว่าการนำความรู้ทางภาษามาใช้ก็คือการประสานความรู้ในตัวภาษาและความเข้าใจในวัฒนธรรมเข้าด้วยกันอย่างกลมกลืน

การเรียนรู้ภาษาโดยปราศจากความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของเจ้าของภาษานั้น ผู้เรียนจะไม่สามารถสื่อความหมายได้อย่างครบถ้วนและไม่เพียงพอสำหรับการติดต่อในโลกยุคปัจจุบัน (Nostrand, อ้างใน อัจฉรา วงศ์โสธร, 2539) การละเลยเรื่องวัฒนธรรมและสังคม รวมถึงการไม่มีความรู้เกี่ยวกับรูปแบบของภาษาที่เหมาะสมกับความสัมพันธ์ของผู้ที่เกี่ยวข้องในการสื่อความหมายย่อมเป็นอุปสรรคต่อการใช้ภาษาให้มีประสิทธิภาพ เนื่องจากการสื่อความหมายข้ามวัฒนธรรมย่อมมีการแทรกแซงทางวัฒนธรรมเกิดขึ้นซึ่งอาจก่อให้เกิดความสับสนเข้าใจผิดและขัดแย้งกันได้ อันเป็นผลมาจากความแตกต่างทางวัฒนธรรม เช่น ความแตกต่างในการสนทนาในชีวิตประจำวัน การแสดงพฤติกรรมที่ไม่ใช้คำพูด ค่านิยม ทศนคติ และการดำเนินชีวิต เป็นต้น (สุกัทร อักษรานุเคราะห์, 2532)

การเรียนรู้วัฒนธรรมของเจ้าของภาษาจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้เรียนภาษาต่างประเทศ เนื่องจากการเรียนรู้วัฒนธรรมของเจ้าของภาษาจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนหลายประการ ดังที่ Allen และ Vallette (1977) กล่าวว่า การเรียนรู้เนื้อหาทางวัฒนธรรมเป็นการสร้างความตระหนักในเรื่องของวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา และเป็นการปลูกฝังความเข้าใจในการตีความการอ้างอิงทางวัฒนธรรม ค่านิยม และทัศนคติของเจ้าของภาษา ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการสื่อความหมายในวัฒนธรรมเจ้าของภาษาอย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถปรับปรุงตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาได้ในสถานการณ์จริง อีกทั้งยังเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนภาษาต่างประเทศเนื่องจากวัฒนธรรมเจ้าของภาษาเป็นสิ่งแปลกใหม่ จึงทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมของชนชาติอื่น

การสอนวัฒนธรรมควบคู่ไปกับการสอนภาษาสามารถช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน และทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในตัวภาษาได้ดียิ่งขึ้นอีกด้วย ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของ ทศพร สุวรรณชาติ (2530) ซึ่งศึกษาและเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลและทัศนคติในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยการสอดแทรกและไม่สอดแทรกเนื้อหาและกิจกรรมทางวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา ผลการวิจัยพบว่าสัมฤทธิ์ผลของกลุ่มที่เรียนโดยการสอดแทรกเนื้อหาและกิจกรรมทางวัฒนธรรมสูงกว่ากลุ่มที่เรียนโดยไม่สอดแทรกเนื้อหาและกิจกรรมทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ทัศนคติในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนที่เรียนโดยการสอดแทรกเนื้อหาและกิจกรรมทางวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาสูงขึ้นหลังการทดลอง

การเรียนรู้วัฒนธรรมนอกจากผู้เรียนจะได้ทำความเข้าใจต่อวัฒนธรรมของชนชาติที่เป็นเจ้าของภาษาแล้ว ยังมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนตระหนักถึงคุณค่าของวัฒนธรรมไทยและสามารถถ่ายทอดวัฒนธรรมของตนเองให้ชนชาติอื่นได้รับรู้ด้วย โดยผู้สอนสามารถสอนวัฒนธรรมไทยควบคู่กันไปกับการสอนวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา วิไลพร ธนสุวรรณ (2537) กล่าวว่า การเรียนรู้วัฒนธรรมของชนชาติเจ้าของภาษาทำให้ผู้เรียนหันมาสนใจวัฒนธรรมของตนเอง โดยที่ผู้สอนจะต้องเปรียบเทียบวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับวัฒนธรรมของตนเองไปพร้อม ๆ กัน

จากการสัมมนา เรื่อง ยุทธศาสตร์การศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์ (ธนาคารกสิกรไทย, 2536) สรุปว่าการศึกษาที่เหมาะสมกับอนาคตของกระแสสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปของไทยนั้นควรมีการถนอมคุณค่าทางวัฒนธรรมและค่านิยมอันเป็นเอกลักษณ์ไทยให้คงอยู่อย่างมั่นคง และจะมั่นคงได้ในประชาคมโลกจำเป็นจะต้องมีการพัฒนาความเข้าใจ และความสัมพันธ์อันดีต่อกันกับนานา

ประเทศ คนไทยในอนาคตพึงมีโลกทัศน์ข้ามวัฒนธรรมและโลกทัศน์สากล เพื่อการปรับตัวและการอยู่ร่วมกับชนต่างชาติ ต่างภาษา ต่างวัฒนธรรมได้อย่างสันติ และสามารถร่วมมือกันทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการศึกษาจึงควรเป็นสื่อให้คนไทยเข้าถึงแก่นวัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมของชนชาติอื่นด้วย เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีซึ่งกันและกัน

ด้วยเหตุนี้ นอกจากจะกำหนดให้ผู้เรียนมีความสามารถทางการใช้ภาษาอังกฤษทั้งทางด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียนเพื่อใช้ในการสื่อสารและการแสวงหาความรู้แล้ว จุดประสงค์อีกประการหนึ่งของหลักสูตรภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2539 (กรมวิชาการ, 2539) ก็คือ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารได้อย่างถูกต้องตามหลักภาษาและเหมาะสมกับวัฒนธรรม อีกทั้งยังต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้และความเข้าใจเรื่องราวและวัฒนธรรมของชนชาติที่พูดภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ และเพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจเรื่องราวและวัฒนธรรมอันหลากหลายของประชาคมโลก และพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์อีกด้วย

การเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยใช้โครงงานเป็นวิธีหนึ่งที่น่าจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาทางด้านวัฒนธรรมได้อย่างลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น เนื่องจากลักษณะของโครงงานจะเป็นการศึกษา ค้นคว้าอย่างละเอียดในหัวข้อที่ผู้เรียนสนใจ Haines (1989) กล่าวว่า การใช้โครงงานในบริบทของการเรียนรู้ภาษานั้นเป็นกิจกรรมที่เป็นการผสมผสานทักษะต่าง ๆ เข้าด้วยกัน โดยให้ความสนใจที่หัวข้อหรือสาระสำคัญของเรื่องมากกว่าการเจาะจงไปที่ภาษาเป้าหมาย เป็นการสำรวจในหัวข้อใดหัวข้อหนึ่งอย่างกว้างขวาง และลึกซึ้ง โดยที่หัวข้อนั้นเป็นหัวข้อที่ผู้เรียนมีความสนใจและอยากรู้ อาจกล่าวได้ว่าโครงงานเป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทำการค้นคว้าวิจัยในเหตุการณ์รอบตัวที่ผู้เรียนสนใจ การใช้โครงงานยังช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะทางสังคมและทักษะทางปัญญา รวมถึงทักษะทางภาษาที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ในห้องเรียน มาใช้ในบริบทที่ต่างกัน (Katz, 1999)

ในขณะเดียวกันผู้เรียนก็จะได้พัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาทั้งสี่ทักษะ รวมถึงทักษะทางสังคมในการทำงานร่วมกันกับเพื่อน ผู้เรียนจะมีโอกาสได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ตามความถนัด ความสนใจ และความสามารถของตนเอง เพราะการเรียนรู้โดยใช้โครงงานจะมุ่งเน้นที่ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยที่มีกิจกรรมเป็นลักษณะเหมือนจริง แปลกใหม่ และหลากหลาย ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่มีอยู่มาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ที่เหมาะสม และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

โดยการนำเอาหลักการวิจัยมาใช้เพื่อให้ผู้เรียนแสวงหาข้อมูล และทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล ที่ความ และสรุปผลด้วยตัวเอง (Fried-Booth, 1988; Haines, 1989; Ribe and Vidal, 1993; Katz, 1994; Stoller, 1997; Wrigley, 1999; Chard, 1999)

Fried-Booth (1986) ได้เสนอขั้นตอนในการจัดทำโครงงาน ไว้ 3 ขั้นตอนดังนี้คือ

ขั้นที่ 1 : ขั้นวางแผน ในขั้นตอนนี้ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายถึงเนื้อหาและขอบเขต ของโครงงานที่จะจัดทำ สืบหาเนื้อหาทางด้านภาษาที่คาดว่าจะใช้ในการทำโครงงาน และวางแผน ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิธีการจัดทำโครงงาน

ขั้นที่ 2 : ขั้นดำเนินงาน ในขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะปฏิบัติงานตามที่วางแผนไว้ วิธีการเก็บ รวบรวมข้อมูลของผู้เรียนแต่ละคนจะต่างกันไป เช่น อาจใช้การสัมภาษณ์ การศึกษาจากสื่อต่าง ๆ ในขั้นตอนนี้จะเป็นการบูรณาการการใช้ทักษะทางภาษาทั้งสี่เข้าด้วยกันอย่างเป็นธรรมชาติ

ขั้นที่ 3 : ขั้นทบทวนและตรวจสอบผลงาน จะรวมถึงการอภิปรายและให้ข้อมูลย้อนกลับ ในระหว่างและหลังจากทำโครงงาน ผู้เรียนจะได้รับคำแนะนำและข้อคิดเห็นจากผู้สอน เพื่อร่วมงาน และยังสามารถสำรวจผลงานของตนเองได้ด้วย

จากการเรียนรู้ผ่านการทำโครงงานอย่างเป็นระบบนี้เองจะทำให้ผู้เรียนเกิดความรับผิดชอบ มากขึ้น เนื่องจากการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เป็นผู้ตัดสินใจและรับผิดชอบโครงงานของตนเอง ตั้งแต่การเลือกหัวข้อ การวางแผนงาน ขั้นตอนดำเนินงาน รวมถึงผลงานและวิธีการนำเสนอ นอกจากนี้การใช้โครงงานยังเป็นการกระตุ้น สร้างแรงจูงใจ และท้าทายผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความ มั่นใจในตัวเอง ภาคภูมิใจในผลงาน พัฒนาความสามารถทางภาษาและเนื้อหาที่เรียน และส่งเสริม เจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ (Haines, 1989) ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของ วัฒนา มัคคสมัน (2538) ซึ่งได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามหลักการสอนแบบโครงงานเพื่อเสริมสร้างการเห็น คุณค่าในตนเองของเด็กวัยอนุบาล พบว่า กระบวนการเรียนการสอนแบบโครงงานเป็นการสอนที่เน้น การคิดและการแก้ปัญหา ซึ่งเสริมสร้างคุณลักษณะด้านพุทธิพิสัย และจิตพิสัย เพื่อให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลง ทักษะและพฤติกรรม นอกจากนี้การยอมรับความคิด เชื่อมั่นในความสามารถและศักยภาพของผู้เรียน จะทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของตนเองอย่างมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพชรรัตน์ สุริยา (2543) ซึ่งพัฒนารูปแบบเรียนวิชาภาษาอังกฤษโครงงานเพื่อส่งเสริมทักษะทางภาษา พบว่าบทเรียนมีความ เหมาะสมกับระดับความรู้ความสามารถของผู้เรียน และผู้เรียนมีความรู้สึภาคภูมิใจ และเชื่อมั่นใน ตนเอง และรู้สึกถึงความมีส่วนร่วมในการทำงานระหว่างทำกิจกรรมโครงงาน

จากลักษณะของโครงการที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าการสอนวัฒนธรรมโดยใช้โครงการสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในบทเรียน ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของรัฐบาลประเทศสวีเดน ซึ่งทำการพัฒนาการเรียนการสอนโดยการสอดแทรกเนื้อหาทางวัฒนธรรมโดยใช้โครงการ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1985 ถึง ปี ค.ศ. 1991 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความสำนึกในวัฒนธรรม และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมภายในและนอกโรงเรียน ในการทำโครงการประกอบด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การใช้ดนตรี ละคร ภาพยนตร์ และการศึกษาประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น ผลของการใช้โครงการเกี่ยวกับวัฒนธรรมปรากฏว่า ผู้เรียนและผู้สอนมีความสนใจในกิจกรรมอย่างมาก นอกจากนี้ยังมีความเห็นว่าการกิจกรรมที่ทำมีความหมายและสนุกสนาน ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม มีความกระตือรือร้นในการเรียน และได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงานอีกด้วย (Persson, 1992)

จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษโครงการนั้นเป็นวิธีการที่มีความเหมาะสมกับการส่งเสริมความรู้ทางวัฒนธรรมเป็นอย่างดี อีกทั้งยังสอดคล้องกับรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทย ซึ่งเป็นผลมาจากการประชุมเพื่อวิพากษ์รูปแบบการศึกษาไทยที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยในศตวรรษที่ 21 ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในวันที่ 17 กรกฎาคม 2537 (อ้างใน พรชูลี อาชาวอำรุง, 2541) โดยมีสาระสำคัญคือ มีเป้าหมายการศึกษาของชาติเป็นคุณลักษณะของเอกลักษณ์วัฒนธรรมไทย และสากลที่ทันสมัย เน้นการปลูกฝังหลักศีลธรรมจรรยาของชาติ ทั้งทางศาสนา ค่านิยม ประเพณี และวัฒนธรรมไทย และการพัฒนาคุณสมบัติเชิงจิตพิสัย คือ ค่านิยม ศิลปวัฒนธรรม สุนทรียภาพ และจริยธรรมในตัวผู้เรียน รวมถึงการสนับสนุนให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต สร้างกระบวนการสู่องค์ความรู้ที่หลากหลาย และใช้นวัตกรรมทางการเรียนการสอนที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และบริบททางสังคมของสถาบันการศึกษา หลักสูตรควรมีลักษณะเป็นสหสาขาวิชา ที่สนองตอบต่อการใช้งานในวิชาชีพ และการแก้ปัญหาสังคม ซึ่งต้องอาศัยองค์ความรู้จากหลายๆ ศาสตร์ร่วมกัน มีการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับโลกอนาคต เช่น การคิดวิเคราะห์ คอมพิวเตอร์ การจัดการ การสร้างสรรค์ เน้นการปฏิรูปวิธีการเรียนรู้ให้เปลี่ยนจากการท่องจำเนื้อหาไปเป็นการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีการวิเคราะห์ สังเคราะห์เนื้อหาข้อสรุปทางวิชาการด้วยตนเองได้

จะเห็นได้ว่ารูปแบบการจัดการศึกษาที่กล่าวมา มีความสอดคล้องกับหลักการจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงการ อย่างไรก็ตามการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในปัจจุบันยังไม่สามารถตอบสนองข้อเสนอนี้ได้เนื่องจากปัจจัยหลายประการ จากการประเมินผลการใช้หลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) พบว่าปัญหาเกี่ยวกับ

สภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ คือ ผู้สอนยังใช้วิธีการสอนแบบเดิม โดยยึดผู้สอนเป็นศูนย์กลาง ไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าอย่างอิสระ ดังนั้นความรู้ที่ผู้เรียนได้รับส่วนใหญ่จึงมาจากผู้สอนอธิบายเอง และยึดแบบเรียนเป็นหลัก นอกจากนี้ยังมีปัญหาทางด้านสื่อการสอนที่ยังไม่เพียงพอ รวมถึงปัญหาทางด้านเวลา ดังที่อัจฉรีย์ สีตะพันธุ์ (2542) หัวหน้าหมวดวิชาภาษาอังกฤษ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้กล่าวไว้ว่า ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษจำเป็นต้องให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการใช้ทักษะทางภาษา แต่เนื่องจากจำนวนผู้เรียนที่มากเกินไป ประกอบกับเวลาที่จำกัด จึงไม่สามารถจัดกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม การเปิดสอนวิชาภาษาอังกฤษโครงการ เป็นการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้กับผู้เรียนได้มีการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง โดยที่ผู้เรียนจะพบกับแหล่งที่มาของข้อมูลที่หลากหลาย และได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ผลงานของตนเอง และการใช้ภาษาอังกฤษโครงการนี้ยังเหมาะสมที่จะใช้สอนในเนื้อหาที่มีความลึกซึ้ง อย่างเช่นเนื้อหาทางวัฒนธรรม ถึงแม้ว่าในปัจจุบันได้มีการสอดแทรกเนื้อหาทางด้านวัฒนธรรมในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ แต่ยังไม่สามารถสอนได้อย่างลึกซึ้ง เนื่องจากตัวผู้สอนเองยังขาดความรู้ทางด้านเนื้อหาวัฒนธรรม ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของ ประพิมพ์พรรณ มีลักษณะ (อ้างใน ฅัญฐพล ภักดีเจริญ, 2537) ซึ่งทำการศึกษาความต้องการในด้านเนื้อหาทางวัฒนธรรมของผู้สอนภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนรัฐบาล ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้สอนมีความต้องการที่จะได้รับความรู้ทางด้านวัฒนธรรมเพิ่มเติม และมีความต้องการในการใช้สื่อต่าง ๆ ในการสอนวัฒนธรรม รวมทั้งมีความต้องการในการจัดกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมในระดับสูง ในขณะที่เดียวกัน ตัวผู้เรียนเองก็มีความต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ดังปรากฏใน งานวิจัยของ อติศักดิ์ อนุกุล (อ้างใน ฅัญฐพล ภักดีเจริญ, 2537) ซึ่งทำการศึกษาความต้องการในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่หก ในโรงเรียนรัฐบาล จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้เรียนมีความต้องการให้ผู้สอนอธิบายและเสริมความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม นอกเหนือไปจากการฝึกฝนทักษะทางภาษาทั้งสี่ทักษะ และการนำภาษาอังกฤษไปใช้ในชีวิตประจำวัน อย่างไรก็ตาม วิชาภาษาอังกฤษโครงการเป็นวิชาที่เพิ่งได้รับการบรรจุในหลักสูตร ทำให้ผู้สอนยังขาดความรู้ในขั้นตอนและหลักการจัดการเรียนการสอนโครงการ จึงทำให้ยังไม่มีเปิดสอนรายวิชานี้ที่โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ รวมถึงโรงเรียนอื่น ๆ ด้วย

การเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษานั้นจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในการเรียนรู้ตัวภาษาและสามารถเข้าใจพฤติกรรมของเจ้าของภาษามากยิ่งขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษมากขึ้น ในขณะเดียวกันการเรียนรู้

วัฒนธรรมประจำชาติของไทยเองก็จะทำให้ผู้เรียนสามารถถ่ายทอดวัฒนธรรมไทยไปสู่สังคมโลก เพื่อให้ชาวต่างชาติเข้าใจถึงขนบธรรมเนียมประเพณีของไทยมากขึ้น และผู้เรียนก็也将มีความตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมของตนเอง การเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ลึกซึ้ง ดังนั้น การเรียนการสอนผ่านวิธีการสอนแบบโครงงาน ผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้ถึงการใช้ภาษาได้เป็นอย่างดี รวมถึงจะได้ทำความเข้าใจกับเนื้อหาทางวัฒนธรรมที่ได้เรียน เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดและความสามารถของตนโดยแท้จริง แต่เนื่องจากรายวิชาภาษาอังกฤษโครงงานเป็นรายวิชาที่ใหม่ ผู้สอนยังไม่รู้ถึงขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมในรายวิชานี้ ประกอบกับหัวข้อทางวัฒนธรรมที่มีการสอดแทรกในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในปัจจุบันยังไม่หลากหลาย ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการพัฒนาบทเรียนวิชาภาษาอังกฤษโครงงานเพื่อส่งเสริมความรู้ทางวัฒนธรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาบทเรียนวิชาภาษาอังกฤษโครงงานเพื่อส่งเสริมความรู้ทางวัฒนธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังจากเรียนโดยใช้บทเรียนวิชาภาษาอังกฤษโครงงานเพื่อส่งเสริมความรู้ทางวัฒนธรรม

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษ ฟังพูดโดยใช้โครงงาน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
2. ตัวแปรที่จะศึกษา
 - 2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ บทเรียนวิชาภาษาอังกฤษโครงงานเพื่อส่งเสริมความรู้ทางวัฒนธรรม
 - 2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษทั้งสี่ทักษะ คือ ฟัง พูด อ่าน และเขียน โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรม
3. เนื้อหาทางวัฒนธรรมที่ใช้ในการเรียนการสอน ได้แก่ การผสมผสานกันระหว่างเนื้อหาทางวัฒนธรรมของไทยและวัฒนธรรมของชนชาติที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่

นิยามศัพท์เฉพาะ

การพัฒนาบทเรียน หมายถึง กระบวนการสร้าง ประเมิน และปรับปรุงแผนการสอน ให้มีคุณภาพเหมาะสมกับผู้เรียน

ภาษาอังกฤษโครงงาน หมายถึง วิชาภาษาอังกฤษที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถทางภาษาอังกฤษในการพัฒนากระบวนการจัดการ และเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ ร่วมมือกับหมู่คณะ และภาคภูมิใจในผลงาน โดยมีขั้นตอน 3 ขั้นตอนดังนี้คือ ขั้นตอนวางแผน ขั้นตอนดำเนินงาน ขั้นตอนทบทวนและตรวจสอบผลงาน

ความรู้ทางวัฒนธรรม หมายถึง เนื้อหาทางด้านรูปแบบพฤติกรรมของคนในด้านการแต่งกาย การรับประทานอาหาร ศิลปะ และการดำเนินชีวิตร่วมกันของคนในสังคม รวมทั้งขนบธรรมเนียม ประเพณี ความคิด ค่านิยม ความเชื่อ และทัศนคติ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ประจำกลุ่มชนของเจ้าของภาษาที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่และของคนไทย ประเมินความรู้ทางวัฒนธรรมของผู้เรียนโดยใช้แบบทดสอบแบบปรนัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ภายหลังจากการทำโครงงานแต่ละโครงงาน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ หมายถึง ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ทั้งสี่ทักษะ ได้แก่ ทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน เพื่อการสื่อสาร และแสวงหาความรู้ตามความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ซึ่งประเมินจากแบบทดสอบความสามารถทางการใช้ภาษาอังกฤษของผู้เรียนด้านการฟัง-การพูด เป็นแบบสัมภาษณ์ โดยใช้เกณฑ์การประเมินซึ่งปรับมาจาก อัจฉรา วงศ์โสธร (2539) รัตนา ศิริลักษณ์ (2540) และ เพชรรัตน์ สุริยา (2543) และการทดสอบทักษะทางภาษาด้านการอ่าน-เขียน เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยและอัตนัย โดยใช้เกณฑ์การประเมินซึ่งปรับมาจาก อัจฉรา วงศ์โสธร (2539) สังขยา บุญมา (2542) และ เพชรรัตน์ สุริยา (2543)

ผู้เรียน หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาภาษาฟังพูดโดยใช้โครงงาน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาบทเรียนวิชาภาษาอังกฤษโครงงาน
2. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาบทเรียนเพื่อส่งเสริมความรู้ทางวัฒนธรรม
3. เพื่อเป็นแนวทางในการทำวิจัยเกี่ยวกับหัวข้อทางวัฒนธรรมต่อไป